

Izhaja razun nedelje in praznikov vsak dan ob 16. uri
Račun pri poštnem ček. zav. v Ljubljani št. 11.409
Velja mesečno prejemnik v upravi ali po pošti 10 Din, dostavljen na dom pa 12 Din

Telefon:
Uredn. 2440 Uprava 2455

Uredništvo in uprava: Maribor, Aleksandrova cesta št. 13
Oglaš po tarifu
Oglaš sprejema tudi oglašni oddelak »Jutra« v Ljubljani, Prešernova ulica št. 4

Snovanje državne stranke v Avstriji

PREDSESTAVO HOMOGENE KRŠČANSKO-SOCIJALNE VLADE POD VODSTVOM VAUGOINA. — DR. SCHÖBER PREVZAME VODSTVO DRŽAVNE STRANKE.

DUNAJ, 27. septembra. Kakor vse kaže, se bo razplet avstrijske krize zelo zavlekel. Sprva so v krščansko-socijalnih krogih računali s tem, da se bo posrečilo ohraniti vladno koalicijo pod vodstvom Vaugoina. Toda že takoj po odstopu dr. Schöbera vlade se je pokazalo, da Velenemci in kmetjska zveza odklanjajo sodelovanje pod Vaugoinom. Velenemci so imeli včeraj sejo, na kateri so sklenili, da nočejo prevzeti odgovornosti za režim, ki pomeni poslabšanje notranjih prilik, zaščito korupcije in postritev odnošajev med strankami, kmetjska zveza pa očita krščanskim socijalcem, da so vrgli dr. Schöbrovo vladno iz samega pohlepa po oblasti. Meščanski blok je torej padel. V tem smislu tolmačijo krizo tudi vsi današnji listi. »Reichspost« zvrta vso odgovornost za razpad protimarkistične fronte na Velenemce in jim očita, da spravljajo s tem Avstrijo v nevarnost, da zmagajo pri volitvah socijalisti. »Arbeiter Zeitung« triumfira radi razpada meščanskega bloka in zahteva razpis volitev.

Smatra se kot gotovo, da bo sestavljena sedaj manjšinska vlada krščanskih socijalcev pod Vaugoinom, ki bo razpustila parlament in razpisala no-

ve volitve. Kolportira se tudi že lista Vaugoinove vlade. Predsedstvo, vojno in notranje zadeve bi prevzel Vaugoin, zunanje stvari prelat Seipel, justico dr. Ramek, trgovino Hrinšchack ali Weidenhofer, prosveto dr. Schultz, finance dr. Juch. Razen dr. Jucha, ki je izven strank, so vsi krščanski socijalci.

Po prizadevanju dr. Seipela, ki se je danes z letalom pripeljal iz inozemstva na Dunaj, skušajo krščanski socijalci dr. Schöbra sploh popolnoma izločiti iz javnega življenja. Njegova popularnost je šla namreč krščanskim socijalcem že močno na živce. Vendar pa se zdi, da se jim ta nakana ne bo posrečila. V teku je namreč že akcija za osnovanje državne stranke pod Schöbrovim vodstvom, v katero bi stopili Velenemci, Landbund in druge manjše frakcije. To akcijo podpirajo zlasti gospodarski krogi in zdi se, da ji tudi Heimwehrovcji niso nenaklonjeni. Tako bi nastal nov meščanski blok, toda brez in proti krščanskim socijalcem. Vodstvo tega bloka bi prevzel dr. Schöber, ki bi kandidiral na Dunaju. Računa se, da bi imela državna stranka pri volitvah znatno večje uspehe kakor v Nemčiji.

Kongres za zrakoplovstvo v Budimpešti

BEOGRAD, 27. septembra. Danes se vrši v Budimpešti kongres za zrakoplovno pravo. Delegacija Jugoslavije sestoji iz našega budimpeštanskega poslanika Lukovića ter gg. generala Simonovića, šefa odseka za tisk v ministrstvu za zunanje zadeve Ilije Garešanina, ter asistenta pravne fakultete v Beogradu Pržića. Kongres razpravlja o vprašanjih pravnega značaja, ki tangirajo zrakoplovstvo v splošnem.

Automobilska nezgoda najstarejšega človeka na svetu

NEWYORK, 27. septembra. Tu je prišlo do avtomobilske nesreče, katere žrtev je postal Turek Zaro Aga, najstarejši človek na svetu, ki ima sedaj 156 let. Ko je šel preko neke ceste, ga je podrl avto na tla in starček je dobil tako težke poškodbe, da je obležal nezavesten. Tri zdravniki se trudijo, da mu rešijo življenje.

Zaključna dirka za prvenstvo kluba »Peruna«

se bo vršila jutri, 28. tm. Start je ob 2. (14.) uri na Vodnikovem trgu. Za seniorje je določena 60 km dolga proga Maribor—Marenberg in nazaj, za juniorje pa proga Maribor—Fala in nazaj (30 km). S to dirko bo zaključena toletna kolesarska sezona. Po dirki se bo vršil v prostorih restavracije »Maribor« družabni sestanek, in se bodo ob tej priliki razdelile kolajne in nagrade.

Prvi nastop Sokola II v Pobrežju

bo jutri ob 15. Sokolsko in Sokolstvu naklonjeno občinstvo iz Maribora in okolice je vabljeno k mnogobrojni udeležbi na prireditvi pri Rojku.

Današnji življski trg

je bil dobro založen. Na vseh tržiščih se je zelo živahno trgovalo; cene so bile zmerne. Na špeharskem trgu, kamor je dospelo 30 špeharjev s 66 zaklanih svinjami, 1 telico in 2 teleti, v pogledu higijene prav vzoren red. Največji nedostatek pa je pomanjkanje prodajalnih miz in se čudimo, kako je mogoče, da se po 1. 1919, ko je izšla striktna naredba o prepovedi prodajanja na tleh, še danes v tem pogledu ni ničesar storilo!

Dve nezgodi pri delu.

V mehanični delavnici na Zrkovski ulici 10 nameščeni 23letni pomožni delavec Franjo Čizek je tako nesrečno manevriral pri stroju, da je dobil na desni strani prsnega koša nevarne poškodbe. Z reševalnim avtom so ga odpremili v bolnico. — Pri kritju strehe posestnice Knuplež na Novem Glavnem trgu nameščeni 22letni krovce Viktor Brus je padel davi raz opolzke strehe v globoko 4 metrov ter si pri padcu prebil lobanjo. Nezvestnega so z reševalnim avtom odpeljali v bolnico. Njegovo stanje je zelo resno.

Odgovor.

On je vedel, da ga vsi občudujejo radi njegove spretnosti v odgovarjanju. Nikdar ni prišel v zadrego.

»Zdi se mi, da niste prav nič lačni, gospod...?« ga je nagovorila gostiteljica.

In on je odgovoril: »Milostna, poleg Vas mora pač vsakdo izgubiti tek!«

Za glabeno kulturo.

Glabeno društvo »Lira« v Krčevini pričenja v oktobru z novo sezono pouka v godbi in eventualno tudi v petju. Godbeno kapelo in otroke bo — kakor doslej — poučeval kapelnik g. Alojzij Polič v društvenem lokalu, ki se nahaja v poslopju otroškega vrtca v Erjavčevi ulici, Melje. — G. kapelnik vabi s tem mladeniče v starosti od 14. leta naprej, ki so na dobrem glasu ter imajo vesele in posluh za godbo, naj se zglasijo ob torkih in petkih od 19. do 21. ure v društvenem lokalu ali pa izven teh ur pri nem na stanovanju v Slovenski ulici 12, I. nadst. za sprejem v godbeni naraščaj za katerikoli godbeni instrument. — Istotam naj se do 5. oktobra prijavijo v pouk na gosli ali na klavirju otroci obojega spola od 8.—14. starostnega leta, ako imajo za godbo posluh, in njih starši želijo, da se muzikalno izobrazijo. Honorar bo zmeren, po dogovoru, za dovoljen uspeh pa jamči kapelnik. G. Polič je pripravljen poučevati mladino obojega spola od 8.—14. leta tudi v petju, ako se priklasi zadostno število petjaželjnih otrok. Opozarja se, naj otroke privajajo k vpisovanju njih starši ali teh namestniki. Pri društvu »Lira« se nudi zlasti mladini iz bližnje okolice Maribora prilika, da se izvežba v glasbeni umetnosti.

Zvočni velefilm Atlantik

bo igrala Zveza kulturnih društev v Kinu Union samo še danes in jutri. Mnogo je še v Mariboru in okolici ljudi, ki filma niso videli. Ako hočejo videti nekaj res lepega, naj ne zamudijo prilike, ki se jim nudi še danes in jutri. Nepozabni so utisi, ki jih zapušča film v človeku s svojimi lepo uspešnimi slikami o življenju na veleparniku sredi morja, ki brez pomoči potone s par tisoč ljudmi na krovu.

Sv. Mihael

goduje po koledarju sicer še-le v ponedeljek, a takozvana »Mihélova nedelja« se proslavlja že — jutri, zadnjo nedeljo v septembru. Sv. Mihael ima v nebeški vlad — poleg vojnega tudi kmetijski resort in kot takega ga spoštujejo kmetje širom sveta. O sv. Mihele morajo dozoreti vsa jabolka in tudi o zrelosti grozdja je star odločujoč faktor. V najbližnji mariborski okolici je cerkva Sv. Mihaela v Razvanju, kjer se vrši vsako leto po stari navadi veliko »žegnanje«, ki ob lepem vremenu privleče tudi Mariborčane.

Cerkveni koncert

Aleksander Grečanič

Liturgija domestica

izvaja mariborska Glasbena Matica

v petek, 3. X. ob 20. v stolnici

Pri utrujenosti, razdraženosti, tesnobi, nespanju, srčnih nadlogah, tesnobi v prsih, požlvi naravna »Franz Josefova« grenčica trajno obtok krvi v trebuhu in učinkuje pomirjevalno na njeno valovanje. Profesorji za bolezni prebavil izjavljajo, da se »Franz Josefova« voda pri pojavih, ki imajo svoj izvor v zastrupljenju želodčnega črevesnega kanala, obnese kot izborna odvajalna sredstvo. »Franz Josefova« grenčica se dobi v vseh lekarnah, drogerijah in specerijskih trgovinah.

Hitlerjeve grožnje z revolucijo

LIPSKO, 27. septembra. Na veleizdajniškem procesu, ki se vrši tu že več dni proti nekaterim bivšim častnikom državne brambe, je bil v četrtek zaslišan tudi vodja narodnih socijalistov, Adolf Hitler in sicer o revolucionarnih načrtih svoje stranke. Za njegovo zaslišanje je vladalo velikansko zanimanje in mu je navzoča publika med njegovimi izjavami ponovno ploskala.

Hitler je predvsem izjavil, da je brez državljanstva. To je vzbudilo pozornost že radi tega, ker je vladalo dosedaj splošno mnenje, da je avstrijski državljan.

Na vprašanje predsednika, ali se namerava njegova stranka posluževati izključno zakonskih sredstev ali ne, je Hitler odgovoril: »Če bomo zmagali, potem bo sestavljeno vsekakor državno sodišče, prišlo bo maščevanje in padla bodo glave. Izraz revolucija v pramenu narodno socijalistične stranke pomeni predvsem odpor tlačnega ljudstva. Narodni socijalisti nikdar ne bomo priznali pogodb, ki so bile sklenjene z antanto in ako pridemo do moči, potem bomo te pogodbe in zakone, ki izvirajo iz njih, prelomili ali pa obšli. Proti tem pogodbam se bomo borili tudi z vsemi nezakonitimi sredstvi. V treh letih bomo najmočnejša politična skupina Nemčije, kmalu nato pa bomo imeli tudi večino. Stojimo na stališču, da sta državna vlada in državni predsednik organa, odvisna od naroda.«

O fašistični revoluciji je Hitler kratko izjavil: »Fašizem ni izvršil nobene revolucije in Mussolini je kraljevi ministrski predsednik.«

LONDON, 27. septembra. »Times« piše k Hitlerjevi izjavi na procesu v Lipskem: »Hitlerjeve izjave o stališču narodno-socijalistične stranke napram mirovnim pogodbam in vpliva narodnih socijalistov na stališče Nemčije napram ostali Evropi nikakor ne moremo prezreti. Veliko delo Rathenaua, Stresemanna in Hindenburga, ki so spravili Nemčijo zopet tako daleč, bi bilo uničeno, ako bi postali narodni socijalisti še močnejši in bi se uresničile Hitlerjeve grožnje.«

Drugi tir na progji Zagreb—Zidanimost.

Kakor javljajo iz ljubljanske železniške direkcije, so dela za zgradbo drugega tira na 80 km dolgi progji Zidani most—Zagreb v teku. Neke tuje finančne skupine so že stavile prometnemu ministrstvu ponudbe za zgradbo tega tira. Direkcija mora izdelati podrobne načrte. Eksproprijacija zemljišč je že izvršena. Stroški so proračunani na 120 milijonov dinarjev. Obenem bodo pa preurejene tudi vse postaje na tej progji.

Nova zveza Dalmacije z Anglijo.

Na podlagi pooblastila naše vlade je registriran pri nas novi angleški parnik Lloyd Register Shipping, ki bo vršil redno službo med Dalmacijo in Anglijo. Na čelu družbe stoji sir George Hidding.

Več lepšega in cenejšega grozdja na trg

SLABA KALKULACIJA NAŠIH VINOGRADNIKOV.

Dasi je Maribor skoro od vseh strani obrobjen s solnčnimi vinskimi gorami, vendar ne nudi njegov trg dovolj lepšega grozdja po primernih cenah, kakor bi domačini in tuji upravičeno pričakovali. Zato uživamo mnogo premalo tega najzlahajnejšega domačega sadu in ga pride, v prešo več, nego je treba, vinske kleti pa se še bolj polnijo in vinska kriza se še bolj povečava. Okoliški vinogradniki se pač zatekajo k točilnicam »pod vejo«, katero ugodnost posamezniki že naravnost zlorabljajo. Oddaljeni vinarji, pa tudi tukajšnji vinski obrtniki, imajo od tega — bodimo odkritosrčni in pravični — samo škodo, ker prvi niti grozdja niti vina ne morejo tako lahko vnovčevati in jim pridelek doma obleži, poslednji pa radi vinotočev malo potočijo in zato tudi malo vina pokupijo drugod.

Pri marsikaterem vinogradniku je še vedno utrjena stara navada, da ti ne privoščijo grozda baš preveč od srca, z vinom pa te v zidnici čezmerno kar zaliva in mu ni zanj prav nič žal. Prava domača gostoljubnost bi pa bila, ako bi bil gostitelj s sladkim grozdem prav tako radodaren kot skoraj ob vsaki priliki z rujno kapljico — poleg obilne pristne domače klobase. Podobno je s ponudbo goriških pridelkov na trgu: grozdje, kolikor ga je, ni prvovrstno, predvsem pa je predrago, z vinskimi poskušnjami pa čisto tako rekoč krošnjarijo po gostilnah in ponujajo vino za vsako ceno, ker je stiska za denar pač velika.

Ali ni izkupiček za grozdje prav toliko vreden, povrh pa še z manjšim trudom? Upoštevati je treba tudi, da so pri nas običajne vrste namiznega grozdja najboljše za jed, ne pa za napravo vina; pomešane s pravimi vinskimi grozdni vrstami namreč kvaliteto vina samo kvarijo. Kolikor vnovčiš namiznega grozdja, za toliko se kajpak zmanjša količina mošta, odnosno vina v kleti (100 kg grozdja da okroglo 70 l mošta in pozneje, po daljšem zorenju morda samo kakih 60 l vina), po drugi strani pa je to vino boljše in celotni gospodarski uspeh je ugodnejši, kar je končno glavna stvar.

Na mariborskem trgu so sicer celi kupi grozdja, katerega pa razmeroma malo prodajo, ker je cena po 8 in 10 Din za kg o tem času — tudi radi prekupevanja — približno najmanj za polovico pretirana; zato gre grozdje počasi v denar, pri daljšem ležanju se opravi, umaze, kvari, nudi sladko pašo raznim žuželkam, da je za nakup še manj vabljivo in za uživanje sploh manj priporočljivo. Boljše je v Ljubljani, dasi so gorice daleč proč. V Zagrebu dobiš lepšega grozdja po 4 Din, še cenejše je grozdje v Beogradu, v Novem Sadu, seve v Primorju in pa tisto prvovrstno namizno grozdje, katero izvažajo v velikih množinah iz drugih pokrajin Jugoslavije (Smederovo, Vršac) v inozemstvo. Vinogradniki drugod pač boljše kalkulirajo kot naši in vedo, da znese izkupiček za namizno grozdje navzlic zmerni ceni povprečno lahko najmanj še enkrat toliko kakor izkupiček za itak manj vredno vino od istega grozdja. Za čedno, okusno, lepo odbrano namizno grozdje po zmerni ceni imaš hvaležnih odjemalcev, za vino pa vedno manj. Marsikateri točilec »pod vejo« na oddaljeni samoti bi bil zadovoljen, ako bi mogel liter svojega vinskega pridelka naglo potočiti po ceni, katero zahtevajo na našem trgu za kg grozdja, dasi mora točilec plačati povrh še točilnino (točilno takso) in vso ogromno trošarino na vino poleg mnogih drugih stroškov. To so nezdrave razmere.

Najbolj rano namizno grozdje so letos kakorkoli že uporabili, modro portugalko zdaj spravljajo, tudi že pijejo, dovolj pa je še bele in rdeče zlahtnine, morda muškata zlahtnine, kraljevine, ranega rdečega veltlinca; pa pridejo na vrsto morda kavčina, morda nekaj rumenega muškata, modrega tirolana (mesnatka) l. dr.; tudi marsikatera bolj izrazito vinska grozdna vrsta bi se prilegla po tem zlahtnem sadu koprnečemu želodčku. Kmetijske organizacije bi mogle v tem oziru kaj pokreniti; tudi posamezni vinarji, dobri sosedje bi se lahko sporazu-

mili in dogovorili radi skupne prodaje namiznega grozdja. S tovrstnim avtom, katerega ponekod ni tako težko dobiti, spraviš sveže grozdje v primernih posodah v kaki uri n. pr. na mariborski trg tudi iz bolj oddaljenih gor. Zato predlagamo, sicer že nekoliko pozno:

Vrli Slovenigoričani in Haložani, premislite in se hitro odločite! Prav tako solnčni Slovenjstrijani, Konjičani i. dr. Brzjavite ali telefonirajte, ko boste že vse pripravili, rano dopoldne mariborskim dnevnikom »Večernik« in »Mariborer Zeitung« n. pr. tako-le: »Jutri okoli osme ure pripeljemo na mariborski trg veliko množino namiznega grozdja po zmerni ceni.« Prepričani smo, da bi navedena lista še istega dne priobčila to naznanilo, a meščani bi vas ob prihodu naslednjega dne trumoma pričakovali in bi kar oblegali vaše z grozdem naloženo vozilo, tem bolj, čim lepše in cenejše bi bilo grozdje.

Saj so mnogi vinogradniki ponujali 1928šček letos celo po 3 Din, pa ga niso mogli prodati. Ako bi bili prodali predlansko grozdje po tej ceni, bi bilo to toliko vredno, kakor če bi zdaj dobili za liter vina istega letnika okroglo 6 Din. Tako pa bi po gorenjem predlogu mogli biti vsi zadovoljni: kupci z lepim, ne predragim grozdem, prodajalci pa z izkupičkom, ki baš v tem času vsakomur zelo prav pride. Tudi to je sredstvo za delno omiljenje vinske krize, ki tako silno pritiska, in bi se moralo v bodoče mnogo bolj upoštevati. Marsikdo, ki danes ne zmore pretiranih cen, bi mogel privoščiti sebi in svoji družini zlahtnega sadu vinske trte za redno uživanje. Meščani ne bi radi tega popili nič manj vina nego doslej in bi se torej konsum pridelkov naših goric samo povečal. Poskusite!

Andrej Žmavc.

Domače vesti

Prijave za odmero zgradarine za leto 1931

se morajo vložiti v roku od 1. do 31. oktobra 1930. Prijave se vložijo za vsako hišno številko posebej; če je več objektov pod eno številko, se vložijo za vse te objekte ena napoved. Tiskovine se dobijo v Mariboru pri davčni upravi, v drugih občinah pri županu. Napovedati se mora letna kosmata najemnina na podlagi najemnine, ki se je plačevala v mesecu septembru leta 1930, to je 12kratna septemberska najemnina. Pod kosmato najemnino se razume: 1. Najemnina v gotovini; 2. vrednosti vseh radi najema pogojenih dajatev v denarju, uslug in obvez, ki jih najemnik daje ali dolguje hišnemu lastniku; 3. dajatve v naravi (hrana, vzdrževanje etc.); 4. vsote, ki jih je najemnik plačal ali posodil za preureditev ali popravilo hiše, oziroma stanovanja ter tudi takozvane odstopnine in prispevke za čiščenje stanovanj, če radi tega plača manjšo najemnino; 5. istotako tudi mesto lastnika plačani davki, zavarovalne premije etc. Vrednosti obvez iz točke 2. in 3. treba je preračunati v denar in znesek vpisati v prijavo.

Pravilnost napovedanega zneska morajo v napovedi potrditi tudi najemniki, ki so soodgovorni za vpisane zneske in

kaznivi, če se izkaže, da prijava ni točna.

Prijavo je treba sešteti in od vsote odtegniti v Mariboru na gostiščini, vodarini in kanalski pristojbini 18,7%, v Krčevini pa na vodarini 10,71%, ali pa vsaj navesti dejstvo, da je gostiščina etc. v napovedanih zneskih všteta in prositi, da se uradoma odbije.

Nepismeni ali premalo pismeni davčni zavezanči lahko dajo svojo prijavo pri davčni upravi ali pri občinskem uradu na zapisnik.

Prodaja Tegetthofove rojstne hiše.

Na snočnji izredni seji mariborskega občinskega sveta je bila Tegetthofova rojstna hiša v Slovenski ulici prodana mariborski oblastni hranilnici za 350.000 Din. Novi lastnik mora sedanjo hišo podreti do 1. aprila in nato zgraditi po regulacijskem načrtu mestnega gradbenega urada novo trnadstropno poslopje. Če bi zamudil ta rok, pa mora vrniti občini hišo brezplačno. Rok bi se mogel podaljšati le, če bi oblastna hranilnica do tega časa ne mogla spraviti strank iz hiše.

Obrtnikom in obrtniškim organizacijam!

Urad za pospeševanje obrti v Ljubljani, Krekov trg 10, ki je bil kot urad ukinjen z odlokom g. ministrskega predsednika, posluje v vseh zadevah glede pospeševanja obrti nemoteno dalje kot: Kr. banska uprava Dravske banovine, VIII. odd. referat za pospeševanje obrti. Obrtniki in njih organizacije naj se zato odslej obračajo na navedeni naslov, ki posluje povsem enako kot bivši Urad za pospeševanje obrti.

Obnova procesa proti morilcem fin. organa Resnika.

V spominu je še znani bestialni umor fin. organa Resnika Janka pred dobrimi tremi leti, izvršen pri Št. Ilju. Vršili ste se proti umora osumljenim osebam Golobu, Bezjaku, Klemensbergerju in Jamerniku že 2 porotni razpravi. Prva 17. jun. 1927 je bila odgojena, pri drugi, ki se je vršila 4., 5. in 6. okt. 1927 pa so porotniki izrekli oprostilni pravorek. Pozneje pa so se pojavili novi momenti, ki so državno pravdnistvo prisilili, da je predlagalo obnovo postopanja, in sicer najprej že meseca julija proti Golobu, začetkom septembra pa tudi proti ostalim trem osumljencem. Obnova je bila dovoljena. Vsi štirje so zopet v preiskovalnem zaporu mariborskega okrožnega sodišča.

Ljudska univerza, tečaji za kitaro.

S 1. oktobrom se tečaji za kitaro zopet otvorijo. Imajo namen, pospeševati gojitev domače glasbe v najširših krogih in udeleženci se seznanijo z uporabo kitare kot spremljajoč, pa tudi kot samostojen instrument. Pouk se vrši ali posamič ali pa v majhnih skupinah (2—3). Udeleženci lanskim tečajem, kakor novi udeleženci, naj se zglase v nedeljo, 28. tm. pri podpisnem. (Krekova ulica 14. II. nadst.) Prof. Družovič.

500 čeških in poljskih zdravnikov na potu skozi Maribor.

Dne 1. oktobra med 14. in 15. uro pride v Maribor 500 češkoslovaških in poljskih zdravnikov, ki se udeležijo vseslovenskega zdravniškega kongresa v Splitu. Iz Maribora bodo po kratkem odmoru nadaljevali svojo vožnjo. Vsi mariborski zdravniki se pozivajo, da prisostvujejo sprejemu svojih kolegov. Zdravniško društvo v Mariboru.

Smrtna kosa.

Včeraj je umrla gdca Ida Lorber, hčerka šol. upravitelja v p. v Mariboru, stara 29 let. Pogreb bo jutri ob pol 16. na Pobrežju.

KINO

Grajski:

Od danes dalje Harry Liedtke, Hans Junkermann, Maria Paudler v veselem filmu

Korvetni kapitan

Kot predigra: 1. Miki-miška. 2. Predobjava za »Zadnje četo«.

Union:

Samo še do vključno nedelje monumentalno filmsko delo

ATLANTIK

Velefilm, katerega mora vsakdo videti Fritz Kortner

Predstave v obeh kinih ob delavnikih ob 17., 19., 21. uri; ob nedeljah in praznikih ob 15., 17., 19. in 21. uri. Predprodaja dnevno: od 10. do 12. ure na blagajni. XXVI

Avtobusne vožnje pod Pohorje

— ki so bile ob nedeljah uvedene za turiste — je mestno avtobusno podjetje ustavilo.

Zborovanje vinogradnikov.

Vinarska podružnica v Ormožu priredi v nedeljo, dne 28. tm. ob 15. uri v restavracijski dvorani v Ivanjovcih zborovanje vinogradnikov. Razgovarjalo se bo o pričetku trgatve ter o vseh trenutno za vinogradnike važnih zadevah.

Jutri

od 11.—12. ure bodo postrežki po Gosposki in Aleksandrovi cesti in v parku nosili velike lepake. Čitajte jih!

Dobra hrana v Javni kuhinji na Slomškovem trgu šte. 6.

V A razredu opoldne in zvečer Din 8,30, v B razredu Din 12,30 in v C razredu Din 14,30. Priglašajte se! XXV.

1. oktober Gostovanje 1. oktober

3 Artnerjev

in Ruska kapela - Sokoloff VELIKA KAVARNA 2757

Krajevni odbor Rdečega križa v Krčevini

priredi v nedeljo 5. oktobra v gostilni Vogrin, Aleksandrova c. 69 trgatveno veselico z godbo, s plesom in petjem »Lune«. Preskrbljeno je za dobro jedajo in pijačo. Čisti dobiček prireditve se porabi za božičnico ubogim šolarjem. Začetek ob 3. popoldne. 2760

Trboveljski premog.

vse vrste najboljše kakovosti in vsake količine. Vagonske dobave po originalni rudniški ceni. Velika zaloga suhih drv, koksa, briketov, oglja i. dr. Postrežba točna in solidna. Mejovšek Branko, Tatlenbachova ulica 13, telefon 2457. 2598

Drva in premog

J. GOVEDIČ, Prešernova ul. 19

V KAVARNI »JADRAN«

vsako soboto in nedeljo

KONCERT

Pralnica ovratnikov Rakuša.

Slovenska ulica 15, se priporoča. 2411
Prostovoljno gasilno društvo v Kamnici priredi dne 5. oktobra v gostilni Pavešič v Kamnici vinsko trgatve in druge proste zabave. Čisti dobiček odpade za turbino. Vstopnina Din 3. Avtopromet. V slučaju slabega vremena se bo vršila dne 12. oktobra. 2720

Izlet priredi

Slovensko trgovsko društvo v nedeljo 28. tm. s popoldanskim vlakom ob 3. na Palo h Grahorju. Vabijo se vsi člani in prijatelji društva. Zbirališče na glavnem kolodvoru. 2721

Miss Oseley

je zopet začela z angleškim poukom in sprejema prijave dnevno od 18. do 19. ure v Gosposki ulici 52/I. Začetnike sprejme na željo tudi v kurz. 2753

Svengali.

Pondeljek in torek Svengali v Veliki kavarni. 2764

HUBERTUS PLAŠČ

za deževna in hladna vremena
jako prikladno in elegantno
oblačilo

Vzalogi tudi več vrst lodna iz kamelje dlake za plašče in pelerine

L. ORNIK, KOROŠKA c. 9

S prekmurskih poti

NA DOMOVNIH VODITELJEV PREKMURSKIH KATOLIČANOV IN EVANGELIČANOV.

Prekmurje ima svoja politično-upravna središča v krepko napredujoči Murski Soboti in nazadujoči Dolnji Lendavi. V zvezi z imenom Dolnja Lendava je treba ugotoviti, da nazivlje ljudstvo Doljno Lendavo samo Lendavo, da pa rabi za Gornjo Lendavo le izraz Grad, kjer zopet točno razlikuje selišče od gornjelendavskega gradu; Prekmurec je bil »pri Gradu«, ali pa »v gradu«. Prav tako čuje potnik slovenska imena za čisto nemške kraje kot so Borinje za Fehring, ali Vrbno za Feldbach. Poleg politično-upravnih prekmurskih središč pa imamo še dvojne kulturne središče Prekmurja, to so Črenšovci na Dolenjskem in Puconci na južnih obronkih Goriškega. Oboje kulturnih središč je zvezano z imeni pravega katoliškega prekmurskega delavca župnika v pokoju Jožefa Klekla in duševnega voditelja prekmurskih protestantov Adama Lutara.

Črenšovci in Puconci so dve prekmurski vasi. Na prekmurskem Murskem polju se dvigajo sredi polj in travnikov v ozračje obširne oaze sadnega drevja, hrastov in akacij, in iznad njih tupatam kot pri Beltincih vitki jagnedi, ali pa kot v Črensovcih obristi ponosne cerkve. V teh oazah se v zelenju skrivajo kmetije, majhne, snažne in lične; tako da je meja drevesnih baz obenem tudi meja vasi, vsled česar manjkajo za ostalo Slovenijo značilni izvenvaški gozdovi sadnega drevja. Majhne hiše so minijature slovenjgorske kmetijske hiše in varujejo številne rodline, katere skromno redijo majhna posestva. V nasprotju s tipičnimi slovenskimi vasi, in zaselki so prekmurske vasi brez sistema in lika v slovenskem pojmu besede. Vzrok temu so delitve posestev. Kot teži našega kmeta denarno izplačevanje dedičev, tako teži prekmurskega naravno izplačilo, ki obstoji v delitvi posestva, ker denarnega izplačila radi bornih dohodkov prekmurski kmeti sploh ne zmore. Na drobcih posestev pa nastajajo po razvodu družine nove kmetije, novi domovi, in tako se širi vas v nedogled brez smotrenosti. Pa tudi kar se lege same tiče, je razlika med našimi in prekmurskimi vasi. Pri naših vaseh lahko zasledujemo pri izredno mnogih slučajih kontinuiteto obstoja od prazgodovine pa do danes; v Prekmurju, posebno na Dolenjskem, je položaj obraten. Vsled prirodnih pojavov kot povodni in vsled zgodovinskih vplivov kot nekdanja bližina turške meje so menjale mnoge vasi v toku zgodovine mesto svojega nastoja, tako da leže danes na pred vodo bolj varnih ali pa strateško sigurnejših točkah. Goriške vasi nalikujejo po legi slovenjgorskim; njih položaj pa je bolj gozdat in manj vinogradniški, kmetije in hiše sličejo dolenjskim ali ravenskim, samo da je blagostanje v njih radi malo rodne zemlje mnogo manjše. Saj najdemo na Goriškem kmetije, katere spomladi gospodarji zapro in družine odidejo na sezonsko delo. Po celem Prekmurskem je borba za življenje in za samo skorjo črnega kruha težka, zlasti pa še na Goriškem.

Na južnem koncu Črenšovca stoji majhna in lična, kmetjsko domača hišica, v kateri živi duševni vodja prekmurskih katoličanov Klekl. Prijazno je hišico ogradi z vrtom in posadil vanj vse leto cvetoče cvetice in rože. Na zunaj miren, zavesten, jasen in preprost, napravi s svojim preudarnim pogledom, resno in obenem prijazno fiziognomijo in s sigurnostjo v izražanju, vtis voditelja velikega gospodarskega podjetja. Duševno, narodnostno in gospodarsko življenje Prekmurcev živi kljub njegovi boleznim v Kleklovi hiši in v vse njegove neizčrpne energije delajo za gospodarski in socialni procvit njegove Slovenske Krajine. Nikdar utrujen, nikdar od teže pri delu ozlovoljen, se krepki za javno delo pri upravljanju njegovega ograda. Podoželska utica z mizo na sredi, lesnim naslonjačem v enem, pisalno mizo v drugem kotu je njegova poletna delavnica, odkoder se pozimi preseli v večjo sobo, polno revij, časopisov in dopisov z vseh vetrov Prekmurja, Slovenije in Jugoslavije. Kleklovo poznanje razmer v podrobnostih in vpoštovanje križev, ki jih nosi vsak dan delovni Prekmurec zraven pa ljubezen do dela za

Prekmurca in globoki socialni čut, kateremu je sledil uspeh, vse to je pognalo v Prekmurcu in zlasti v Dolnjem do Klekla globoke korenine zaupanja in udanosti. Kleklovo delo pa mu osigura ne samo hvaležnost in zaupanje ljudstva, ampak tudi častno mesto v naši zgodovini. Kot oseba in delavec je Klekl zadnji predstavitelj idealne dobe naših rodoljubov, ki so ustvarili in razvili slovenstvo kot politični činitelj. Med od vseh zapuščenim ljudstvom vrši Klekl delo, kot so ga v Sloveniji vršili rodoljubi Einspieler in oba Vošnjaka skupaj. Dvajset letnikov »Marijinega lista«, sedemnajst letnikov »Novin« in »Kalendara« kažeta na njegovo vztrajno publicistično delo. Krasen društven dom, prvi v celem Prekmurju, kaže na desetletni razvoj od Klekla ustanovljene črenšovske Posojilnice. Lepo, ljudsko okrašena črenšovska cerkev, največja v Prekmurju ter začetki urejevanja cerkvene okolice in pokopališča pričajo o Kleklovem cerkvenem gradbenem delu. Njegovi načrti pa obsegajo še novo moderno šolo v Črensovcih in nato hiralnico, ki je gospodarsko že precej osigurana. Da pa se prekmurska publicistika osamosvoji, zato je Klekl že usmeril na pot ustanovitve slovenske tiskarne v Murski Soboti. Ko takó dozorevajo sadovi njegovega dolgoletnega dela, pa še nosi ogromno in težko breme »Agrarne zadruge«, v kateri je včlanjenih okoli 5500 družin (= 35 do 40.000 ljudi) in katera zastopa interese agrarnih interesentov pri razdeljevanju zemlje prekmurskih veleposestev. Kot je razvoj Murske Sobote združen z železnico in upravo, tako je razvoj Črenšovca kot kulturnega središča prekmurskih katoličanov zvezan z osebnostjo J. Klekla.

V Puconcih, na meji Goriškega in Ravenskega pa župnikuje Lutar. Domuje v župnišču, ki je izdelano, dekorirano in urejeno kot meščanska vila. Kot Klekl je tudi Lutar velik prijatelj cvetlic. Sloka postava, elegantna zunanost, močno in globoko izražanje oči odkrivajo kljub mišičasti fiziognomiji že na prvi pogled duševnega delavca, ki mora dosti javno nastopati. V njegovi delavnici leže najnovejše znanstvene razprave, predvsem cerkvenozgodovinske vsebine in ki se nanašajo na slovanski jug. Njegovo mišljenje se opira na tok zgodovinskih proučevanj za dobro reformacije; drugo njegovo življenje temelji na filozofskem razmišljanju. Njegova zunanost in njegov nastop predstavljata aristokrata, ki pa se v razgovoru pokaže kot demokratični mislec in znanstvenik. V javnosti pa je Lutar učinkovit govornik, ki vpliva na ljudstvo z retoričnimi finesami govora, z logičnim podajanjem misli in s psihološko izredno točnim naslonom na mišljenje — ne na razpoloženje — pred njim zbranega ljudstva. Sofistiko kot dialektiko odklanja. Iz ljudskih vidikov izvaja moralne in etične vrednote ter jih razvija do metafizičnih višin; povsod pa ostaja jasen in učinkovit za narod, vsled svojih prirodnih ponazorjevanj pa si pridobi hvaležnost vsakogar. Kot aristokrata in znanstvenika ga približuje k ljudstvom njegovo filozofsko in njegovo družinsko življenje tako, da vidijo prekmurski evangeličani v njem svojega učitelja in vodnika. Lutar veže s sedemletnim »Duševnim listom«, s svojim nastopom in s svojo besedo — kot Klekl katoličane s svojo organizacijo — skupaj vse prekmurske evangeličane, celo evangeličanske študente.

Prekmurski študent je plemič med slovenskimi študenti. Vedno prazničen — bolj kot v mestu za časa študija — živi brez dela in žuljev doma na počitnicah. In njegov dom je vse Prekmurje, vse Goriško, Ravensko in Dolenjsko. Nikdar peš, vedno na kolesu meri ravne in prave ceste ter obiskuje sorodnike in tovariše. In kjer je eden, že jih vzraste iz zemlje skupina, nikjer je dobro tudi. V ostali Sloveniji je ta študentska »aurea aetas« že minila. Pa prav je, da še ni minila v Prekmurju. Prekmurski študent je relativno najslabše gnotno situirani slovenski študent; in dobro je, da uživo prosto, veselo in zadovoljno življenje, brez skrbi za hrano, stan, obleko in drugo vsaj v počitnicah! Job.

ALBUS

Siromakom kakor bogatinom, obema enako, je potrebno ALBUS-MILO. Najceneje pa tudi najdražje perilo opere in očisti najboljše ALBUS-MILO. Uporabljajte tudi Vi

ALBUS-Terpentinovo milo!

Kulturni droblj

Bilanca lanske sezone Narodnega gledališča v Osijeku. Ker je Narodno gledališče v Osijeku preživelo prav tako težke in še težje krize kakor naše mariborsko, bo gotovo tudi naša javnost zanimala interesantna bilanca lanske sezone. Gledališče je igralo razen v Osijeku tudi v Noyem Sadu, Somboru, Subotici, Velikem Bečkereku, Varaždinu in Čakovcu. S predstavami so začeli v Varaždinu, končali pa v Osijeku. Vseh prireditvev (predstav) je bilo 377. V Osijeku 127, Varaždinu 46, Subotici 35, Somboru 12, Vinkovcih 5. Med temi je bilo 255 dramskih in 122 glasbenih in drugih sličnih. Pri vsem tem velikem delu, aparatu in potovanju je sezona končala s suficitom 158.689 Din. Nad vse zanimivo pa je, da je drama dala 658.999 Din dohodkov, med tem ko je vrgel inkaso pri glasbenih prireditvah, opereti itd., samo 196.572 Din (prejšnjo sezono 397.770 Din). Tudi zanimanje za gostovanja raznih tujih operetnih skupin je znatno padlo. Vsega prometa je imelo gledališče 2.179.884 Din.

Bilanca zagrebskega gledališča. V sezoni 1929-30 je bilo v obeh zagrebskih gledališčih 740 predstav. Dohodki so v tej sezoni znašali 8.209.915 Din, dočim v prejšnji samo 7.167.609 Din. Bilo je 35 predstav več in dohodka 1.042.305 Din več. V drami je bilo 27 premijer. Naša rojakinja ga, Vika Podgorska je igrala v 8 premijerah in 80 krat nastopila. Igrala je v »Griški čarovnici«, »Karlu in Ani«, »Constanci«, »Kraljeviču Marku«, »Gospej Malinski« in »Zakonski komediji«. Hinko Nučič je režiral eno premijero, nastopil v treh premijerah: »Karlu in Ani«, »Brezposelnih« in »Zakonski komediji«, vsega skupaj 47 krat. Nastopal je samo v začetku sezone, ker je potem težko obolel in je bil več mesecev na dopustu. Zvočni film na zagrebsko gledališče ni uplival.

Novo knjižnice. Jugoslovanska knjižarna v Ljubljani bo pričela letos o Božiču izdajati več novih knjižnic, tako Novo leposlovno knjižnico, v kateri bo do 1. 1937. izšlo 6 knjig prevodov iz svetovnega slovstva. Na programu so: Felix Timmermans (Flamec), François Mauriac (Francouz), Johan Bojer (Norvežan), Peter Lippert (Nemec), André Gide (Francouz) in Waclav Berent (Poljak). Mimo tega bo izdajala Zbirko domačih pisateljev. Tu izidejo 4 knjige, 2 zvezka Preglednih Izbranih spisov, No-

Solnce z žarki že se poigrava, lepa Janja v sladkih sanjah spava: Belo perilo prava je sreča, slast, lepota meni je največja. To divoto ALBUS-milo samo da, zato pač gospodinja rada je ima.

vele Narte Velikonja in Drame Antona Leskovca. Pripravljajo se pa tudi še spisi Stanka Majcena, Franceta Beyka in drugih. Tretja nova knjižnica bo Zbirka mladinskih spisov z istotako 4 knjigami. Knjižarna bo vse te tri knjižnice, kakor tudi staro Ljudsko knjižnico in Zbirko poljudnih znanstvenih in gospodarskih spisov izdajala na subskripcijo proti mesečnemu odplačevanju. Vsega skupaj namerava v letu 1931. izdati 23 novih knjig. Mesečni obrok za vse knjižnice skupaj znaša 53 Din, za posamezne pa od 8 do 15 Din.

Ljubljanski Zvon. Te dni je izšla nova številka »Ljubljanskega Zvona«, ki prinaša na uvodnem mestu Ljubnov članek »Apokaliptični idealizem«. Juž Kozak objavlja novelo »Leteči angel«, Miran Jarc nadaljuje roman »Novo mesto«, Makso Šnuderl pa dramo »Pravljica o rajski ptici«. Pesmi sta prispevala pokojni Srečko Kosovel in Anton Ocvirk. Slede ocene, članki itd.

Ljubljanski Gledališki list. Ljubljansko gledališče izdaja že več let Gledališki list. Letos je prevzel uredništvo ravnatelj drame g. Pavel Golja, ki bo skušal vsebino razširiti in pritegniti tudi podoželske diletantske odre.

Ljubljanska premijera Šnuderlove drame »Pravljica o rajski ptici« bo v četrtek 2. oktobra.

Narodno gledališče v Mariboru prične svojo sezono

v sredo, 1. oktobra. Kot otvoritvena predstava se bo vprizorila Shakespearjeva komedija v petih dejanjih. »Sen kresne noči« v dovršenem prevodu Otona Župančiča. Pri komediji, ki jo pripravlja režiser g. J. Kovič, bo sodeloval ves ansambl, nadalje zbor in štatisti. Kot druga dramska premijera se bo vprizorila v četrtek, 2. oktobra Nušičeva najnovejša in zelo zabavna šaloigra »Gospa ministrovka«, istotako v režiji g. J. Koviča. Takoj nato se bo otvorila glasbena sezona z zelo učinkovito in melodijozno Szirmajevo opereto »Aleksandro«, v kateri se bo predstavil kot režiser in pevec na novo angažirani g. Djuka Truhovčič. Nadaljnje prijave za gledališki abonma se še sprejemajo do srede, 1. oktobra pri gledališki blagajni ter vabimo interese, da se čim prej prijavijo.

Pouk dramatične šole se prične jutri, v nedeljo, 28. tm. ob 9. uri v Narodnem gledališču. Lahko se prijavijo še novi gojenci

Norost in steklina pri živalih

DO KAKIH REZULTATOV JE PRIŠEL DEXLER, KI SE BAVI ZLASTI S PROUČAVANJEM OBOLENIJ ŽIVA LSKEGA MOZGA? — KAKA JE V TEM POGLEDU SLIČNOST Z LJUDMI?

Se pred 20 leti je napisal neki znani prirodoslovec: »Norost je živalim tuja, ker se same sebe ne zavedajo.« Najnovejša raziskavanja živalske duševnosti so pa pokazala, da je to nazaranje popolnoma napačno. Dexler, ki je eden najboljših poznavalcev teh stvari, nas opozarja na mnoge živalske bolezni, ki so brez dvoma duševnega značaja. Te bolezni se ne ponavljajo samo pri domačih živalih, temveč tudi pri onih, ki živijo divje življenje, čeprav že priroda sama izloči izmed njih vsako, ki ni sposobna življenja.

Najlepše lahko proučavamo možganske motnje pri domačih živalih, ki trpe često vsled duševnih bolezni. Več smisla bi imelo, če je govora o živalih, govoriti o možganskih, ne o duševnih boleznih, ker predpostavljamo, da živali nimajo duše, bolezni pa so itak posledice motenj v možganih.

Najbolj poznana živalska duševna bolezen je pasja steklina. Povzroča jo neki mikroorganizem v možganih. Vsled te bolezni pretrpi ves organizem ogromne spremembe. Žival grize okoli sebe brez povoda, tek in okus se popolnoma spremenita. Čim dalje bolezen traja, tem manj žival je, končno ji ne prija niti voda. (Ljudje pravijo, da se stekel pes boji vode.) Nato se začnejo cediti živali iz gobca slin; nemir, ki se je pojavil že v začetku, se pretvori v pravo besnilo. Žival napada brez obzira vse, kar ji pride v bližino. Nato nastopi, v zvezi z izmučenostjo, velika potrtost, ki je že znak bližajoče se smrti. Najprej otrpnejo mišice spodnje čeljusti, nato trup in končno noge, dokler ne reši smrt živali strašnih muk.

Steklina se javlja večinoma pri psih, ni pa to izrecno pasja bolezen, temveč se javlja često tudi pri mačkah, volkovih, lisicah in drugih živalih, pa tudi pri človeku, če ga ugrizne stekel pes. Pri človeku, ki ga je ugriznil stekel pes, se pojavijo vsi karakteristični znaki te strašne bolezni, ako ne poišče pravočasno pomoči zdravnika, ki mu vbrizga protiserum.

Nič manj redka možganska bolezen je vrtoglavost, ki jo včasih najdemo tudi med govejo živino. Živali, obbolele na tej bolezni, se na čuden način vrtijo, spodtikajo in valjajo, pri čemur zavzema telo najrazličnejše položaje. Tudi tem živalim se pristudi hrana in poginejo navadno vsled izčrpanosti.

Česta možganska bolezen je t. zv. spirorheja, ki nastopa med perutnino in je nalezljiva. Žival je neprestano zelo zaspala, često se pridruži mrtvilo udov, končno nastopijo krči, ki jim žival hitro podleže.

Kakor pri človeku, tako so tudi pri živalih oteklina v možganih vzrok najtežjih duševnih bolezni. Dexler opisuje psa jazbecarja, ki ga je napadla ta bolezen. Bil je zelo potrjen in nekaj ga je neprestano sililo, da je bežal. Večkrat je skakal sem in tja ter cvilil, kakor da išče orijentacije in nato zopet bežal. Za to bolezen je sploh karakteristično, da izgubi žival možnost orijentacije, kar opažamo tudi pri norcih.

Premalo razviti možgani povzročajo slabost živali. Take pse opisuje Dexler kot dobrodušne, apatične tovariše, ki svojemu gospodarju ne povzročajo nepravilnosti, niti mu niso v veselje. Spoznamo jih že po zunanjosti, ker jim je telo v dolžino slabo razvito.

Med najbolj razširjene možganske bolezni spada možganska voda, ki je največkrat med konji. Žival, ki je bolna na tej bolezni, spoznamo po njenem brezbriznem držanju; stoji najrajši cel dan nepremično na istem mestu z zaprtimi očmi, s povešeno glavo in ušesi. Na klic ne reagira in se sploh ne more orijentirati, odkoder prihaja glas.

Vnetje možganske mrene in možgan povzroča pri konjih velik nemir in utrujenost, lokalne krče v vratnih in čeljustnih mišicah ter veliko razdraženost; v tem stanju se živali med seboj težko ranijo. Bolezen konča navadno tako, da postanejo živali popolnoma neumne.

Kot poslednjo možgansko bolezen pri živalih navajamo padavico, ki se pojavlja v popolnoma enaki obliki, kakor pri človeku. Pri težkih napadih se zrušijo živali nezavestne na zemljo, kjer se premetavajo v strašnih krčih.

Kakor vidimo, nam kažejo živali vse one znake, kakor duševno bolni ljudje, čeprav tolmačimo brez dvoma nekatere živalske pojave na malo preveč človeški način. Temu se ne moremo izogniti, ker ne moremo popolnoma objektivno prodreti v živalsko duševnost. Vendar nam v marsičem živalska duševnost lepo osvetljuje našo človeško in spoznavanje živalske duše nam odkriva marsikatero tajno bolnega človeškega duha.

Tudi sotrudnik dr. Tuhe obsojen.

V ponedeljek zvečer je bila končana pred okrožnim sodiščem v Bratislavi tridnevna razprava proti soobtožencu v Tukovem procesu, Karlu Stögerju, ki je bil v smislu obtožbe radi zločina vojaške izdaje pod posebno obteževalnimi okoliščinami obsojen na 5 let robije.

Akcija za zvezo Slovenije z morjem

Na konferenci v Sušaku začetkom junija t. l. so zastopniki gospodarskih organizacij in drugih interesov soglasno ugotovili nujno potrebo zgradnje železniške zveze Slovenije z Jadranom, to je proge, ki bi vezala Kočevje s progo Zagreb—Sušak. Izvoljen je bil takrat tudi poseben pripravljalni odbor za nadaljnjo vodstvo akcije. Ob priliki letnega kongresa gospodarskih organizacij sredi tekočega meseca v Beogradu je župan Sušaka dr. Ružič sklical tudi vse člane navedenega odbora v Beograd, kjer so imeli sejo, nato pa so 14. tm. bili sprejeti pri min. predsedniku generalu Živkoviču, ki je izjavil, da uvideva potrebo izgradnje zveze Slovenije z morjem, da bo pa v to svrhu treba najeti posebno inozemsko posojilo. Vlada bo vsako tako akcijo za najetje zadevnega posojila podpirala. Dne 15. tm. je odbor posetil min. dr. Korošca, ki je obljubil odborovi akciji svojo podporo. Dne 16. in 17. tm. je odbor posetil ministra za zgradbe g. Trifunoviča, ministra financ g. dr. Šverljuga in ministra za promet g. Radičevića. Vsi so obljubili, da bodo akcijo z vsemi silami podpirali. Župan Sušaka dr. Ružič je ostal v Beogradu še do 20. tm. in obiskal tudi razne referente v pristojnih ministrstvih. Posod je naletel na razumevanje. Tudi min. dr. Švegel je šel odboru ves čas v vsem ljubeznivo na roko. Tako je upati, da se bo ta kamen končno zvalil z mrtve točke in se pričel kotaliti k — realizaciji.

Sestindvajset ur na morskem dnu

Ko so gradili most čez morski zaliv pri Novem Orleansu, se je zgodilo sledeče: Kapitan Wick Danes je hotel pregledati delo potapljačev in se je spustil v potapljaški obleki na morskno dno. Pri spuščanju v morje pa se je pretrgala vrva, na kateri je bil kapitan pritrjen. Na srečo je gumijeva cev za dovajanje zraka ostala nepoškodovana. Kapitan je prišel do dna in pričakoval rešitve. Moral pa je dolgo čakati, zakaj nenadni vihar na morju je onemogočil reševalna dela. Zgoraj so že bili vsi prepričani, da bo kapitan na morskem dnu umrl vsled gladi in vodnega tlaka. Končno se je posrečilo reševanje spraviti na površje v hipu, ko so ga že zadnje sile zapuščale. Seveda je bil ves zamotan od morskih rastlin. Samo vsled velike energije je vzdržal kapitan na morskem dnu celih 26 ur.

Znanstvena ekspedicija na Kavkazu.

Iz Sevastopola je odplula ekspedicija biološke postaje znanstvene akademije. Ekspedicija ima nalogo, da prouči floro in favno na Kavkaški obali, ki je bila doslej le malo raziskana. Ekspedicija bo delala tam mesec dni.

Sport

Sport v nedeljo.

Ob 10. na igrišču ISSK Maribora: prvenstvena tekma ISSK Maribor:SK Svoboda. (Sodnik g. Fišer.)

Ob 13.30 na igrišču SK Rapida: prvenstvena tekma rezerve SK Železničar: SK Rapid. (Sodnik g. Bergant.)

Ob 15.30 na igrišču SK Rapida: prvenstvena tekma SK Rapid I:SK Železničar I. (Sodnik g. Cimperman iz Ljubljane.)

Iz LNP.

Za predsednika MOLNP v Mariboru je imenovan g. inž. Wolf, za odbornike gg. dr. Planinšek, Bukovala, Vidovič, Jenčič in Ilovár. Novi odbor MO v Mariboru prevzame posle na seji dne 29. septembra.

SK Muri, Murska Sobota, se sporoča, da SK Šoštanj izpade iz skupine štajerskih podeželskih klubov in se zato prvenstvena tekma Mura:Šoštanj, odnosno Ptuj:Šoštanj, ne odigra. Pravilnik za izvedbo prvenstvenih tekem podeželskih klubov se v toliko spremeni, da SK Šoštanj izpade iz podeželskih klubov štajerskega okrožja ter se dodeli klubom iz Celja, s katerimi odigra prvenstvene tekme. Razpored prvenstvenega tekmovanja s klubi v Celju izvede MO v Celju.

Sahara — cvetoči raj bodočnosti

Sahara je sicer še vedno peklenško žareča puščava, v kateri je človeku življenje nemogoče, pa tudi živalim in rastlinstvu. Ako pa bodo izkušnje potrdile nazore francoskih zemljepiscev, ne bo to vedno tako. Ti namreč trdijo, da so pod peščeno površino skrite velike zaloge podzemskih vod. Ekspedicija francoskih zemljepiscev se pravkar mudi na znanstvenem potovanju po saharški puščavi in zasleduje usahle struge rek in izsušena jezera. Vse te nekdanje struge se točno mapirajo in bo končno uspelo, poiskati skrite podzemne vode. Ako se to trdnosti ne bo več težavno, z namakanjem Sahare premagati težave in iz najstrašnejše puščave sveta napraviti cvetoči zemeljski raj bodočnosti.

Parniki-orjaki

niso danes več nič posebnega. Iz Londona javljajo, da gradi angleška parobrodna družba dva nova prekoceanska parnika, ki bosta vozila s tako brzino, da bosta dvakrat obavila vožnjo med Southamptonom preko Cherbourga v New York in nazaj. Ta služba je zahtevala dozdev tri parnike. Kdor želi videti silno popolnost konstrukcije in opreme modernega veleparnika in življenje na njem, naj ne zamudi prilike in naj si ogleda zvočni velefilm »Atlantik«, ki ga še do nedelje predvaja v kinu Union Zveza kulturnih društev.

K. M. Čapek - Chodí

Jindri

Roman — iz češčine prevel dr. Fran Bradač.

72

Ako so se nadejali kakih neprijetnih zadržkov in pregledovanj na svojem potovanju, so bili kar najprijetnejše razočarani; samo na meji pasa so hoteli dvakrat ali trikrat videti njihove izkaze, pozneje je zadoščevalo samo oglašenje pri vratcih avtomobila in končno salutiran ameriški praporček in posadka avtomobila v ameriških uniformah, in vozili so se brez prekinjenja dalje.

Edino presenečenje na celem potovanju in prav na njegovem začetku je doživel Alojz Poniklý, in sicer ko je vstopil Jindra v avtomobil pri polni dnevni luči in pokazal drugačen obraz nego včeraj.

Danes je imel prevezo samo na enem očesu, drugo pa je gledalo Ponikléga tako neizpremenjeno temno rjavo, kakor že od nekdaj, tako da je Lojzeta zastala sapa in se je tako prestrašil, da je umolknil.

Jindra je takoj uganil, kaj je.

»To gledaš, Lojze, kaj ne?« je veselo nagovoril tovariša, kar je tega le še bolj zmedlo, kajti pokazalo se je, da je Jindrov humor one vrste hudomušnost, ki trga srca poslušalcev.

Jindra je pripovedoval o svoji budimpeški iznajdbi, pri kateri je očitno delovala milosrdna božja previdnost, kajti privoščila mu je, da je lastnoročno iz-

delal protezo, ki jo zdaj lahko nosi na mestu izgubljenega očesa. Dvoje protez ima in vedno jih je nosil s seboj, kamorkoli se je gnil, da tudi takrat, ko so mu vzeli častniški čin in mu prepovedali celo častniško torbico, ki jo je hotel nositi na uniformi navadnega sanitetca, je te proteze spravil skrbno v svoj nahrbtnik preprostega vojaka.

»Niti v sanjah mi ni prišlo na misel, da bom to kdaj potreboval,« je zagotavljal Jindra, »toda to je moja iznajdba, s katero sem se rad in, kakor zdaj vidim, (in Jindra se je zasmel), »grešno ponašal. To je dobiček!«

Jindrovo pripovedovanje je tako učinkovalo na Lojzeta, da je komaj spravil iz sebe nekoliko potrlih besed:

»Odpusti, Jindra, jaz vendar nisem ničesar rekel in še misli si nisem ničesar, kar bi te moglo količkaj zadeti!«

Jindra se je prenapeto zasmel.

»Misliš lahko, kar hočeš,« je rekel potem še veselo, »ampak najbolje storiš, če boš celo pot kar najmanj govoril; zlasti glej, da ti na postajah ne uide kaka češka beseda, da te ne spoznajo — tolmači!«

Jindra je dobil zopet svojo nekdanjo superioriteto nad Lojzetom, toda ta mu ni v ničemer zameril.

Saj je razumel, da si Jindra s svojim navideznim humorjem daje korajžo, ki jo bo v Pragi tako zelo potreboval.

Sivi avto z ameriškim rdečim križem je žvižgal naprej in Jindra ni izgubil svojega humora celo pot, zlasti na postajališčih je kar prekipeval, seveda, po

angleško; to je bila najboljša zaščita pred vsako nevarnostjo sumničanja.

Poslednjo drugo noč so se peljali čez mejo Češko-slovenske republike proti Pragi, in ko se je avtomobil dopoldne ustavil pred vinohradskim stanovanjem obeh Jinder, je zaspal šofer pri volantu skoro prej, nego so potniki izstopili.

Že davno poprej so utihnili vsi trije in so nemo sedeli, če prav je vsaj tukaj Lojze lahko govoril češki že čisto brez zapreke.

On je bil tisti, ki je na cilju prvi izpregovoril, da se — priporoči.

Storil je to prav po tiho.

Čisto brez ugovora sta sestra Edith in Jindra uvidela, da se mu muči, ker komaj čaka, da bo videl mamico, in njegovo končno opravičilo: »Sedaj bosta že našla!« je bilo čisto nepotrebno kakor on sam.

Sicer pa je bil to zopet eden tistih izrekov, zaradi katerih bi se bil Lojze marsikdaj rajši v jezik ugriznil.

Toda Jindra je bil tako vase zatopljen, da sploh ni odgovoril. Stresel je zvestemu tovarišu roko molče, potem pa je nastopil v spremstvu žene svojega očeta najtežji košček svoje poti po stopnicah navzgor.

Prvič tipaje — pri belem dnevu!

Ko se je njegov prst dotaknil zvonca in se je le-ta ozval s tako znanim zvokom, ni imel Jindra bolj koprneče želje, nego da bi ostalo pri tem in da bi se nič drugega več ne oglašilo.

In res se je zdelo, da bo tako.

Niti najmanjšega gibanja ni bilo čuti iz notranjosti stanovanja obeh Jinder.

Popravila damskih klobukov
iz klobučevine in žameta izvršuje ceneno in hitro A. Hobacher, Maribor, Aleksandrova c. 11. 2737

Novo bučno olje
od letošnje žetve priporoča tovarna bučnega olja I. Hochmüller, Taborska ulica 76. 2752

Sprejemem
učenca za klobučarsko obrt. Aleksandrova cesta 32. 2751

Trgovska oprema
(pulti in stelaže) skoraj nova, se ugodno proda. Vprašati v trgovini S. Amon, Glavni trg 5. 2754

Gostilno
in trgovino z mešanim blagom na prometnem kraju ugodno oddam. Ponudba na upravo Večernika pod »Tako«. 2758

Nemščino
govoriti in pisati se vsakdo hitro nauči po moji metodi. Kovač, Maribor, Krekova ul. 6. 2719

Oddam veliko prazno sobo
s posebnim vhodom eni ali več boljšim osebam. Taborska ul. 11. 2747

Čest rolo oken,
popolnoma novih, z okovi, tri velikosti, od teh dve tri delni, primerna za vile, ceneno oddam. Naslov v upravi. 2742

Prodajam pristni perzijski plašč,
plašče, obleke, čevlje za moške, ženske in otroke, pohištvo itd. Starinarna Peteln, Maribor, Orožnova 1. 2745

Vse šolske in risalne potrebščine,
škafle za barvice, zvezke, bloke, črnila, tuše itd. najceneje v papirnici Novak, Gosposka ul. 9. XXXV.

Šivilje,
katere znajo šivati pletenine, dobijo delo na dom. Vprašati v torek 30. septembra od 13. do 16. ure M. Vezjak, pletarna, Maribor, Splavarska ul. št. 6. 2740

Sobo opremljeno ali prazno,
oddam dvema gospodoma ali gospodičnima. Naslov v upravi lista. 2748

Oddam v dobre roke psa čuvaja.
Vprašati Koseskega ul. 8. 2741

Prazno sobo in kuhinjo
oddam takoj v najem. Vasle, Tezno 7. 2734

Veliko čisto sobo
separirano v pritličju, pripravno za šivilje ali lokal, oddam. Vprašati Mlinška ulica 10. 2729

Sprejemeta se dva trgovska vajenca
s predpisano predizobrazbo v Nabavljalni zadrugi drž. uslužbencev v Mariboru, Rotovski trg 2. 2724

Oddam opremljeno sobo v pritličju.
Sernčeva ulica 122 »Vila Pavla«, Tom šičev drevored. 2728

Kupim takoj razno pohištvo,
otroške vozičke, vinske sodčke do 100 litrov, garnituro in sploh obleke. Makor, Aleksandrova cesta 1, Studenci. 2744

Dobri tesarji
se sprejmejo pri gradnji dupleškega mostu. Vprašati pri Franjo Špēs, gradbeno podjetje, Tržaška cesta. 2711

Učenec
s predpisano šolsko izobrazbo se sprejme takoj pri tvrdki Karol Jančič, Maribor, Aleksandrova cesta št. 11. 2700

Vinski sodi,
večjo množino ali posamezne po 3, 4, 7, 10 do 80 hl, kakor tudi razne kletarske potrebščine in stroje takoj po ugodni ceni prodam. V najem oddam dve izborni vinske kleti. Gjuro Valjak, Maribor, Kino Union. 2695

Lepo solnčno opremljeno sobo
oddam dvema gospodoma s hrano ali brez. Slovenska ulica 12. A. P. 2699

Sobo
s prostim vhodom in oskrbo oddam. Sovinc, Kolodvorska ulica 3/II, vrata št. 7. 2756

Velika zaloga kuhinjske posode.
Hišne in kuhinjske potrebščine vseh vrst. — Vsaki gospodini znana prvovrstna emajlirana posoda znamke »Herkules«, la aluminijeva litoželezna in posteklena posoda. — Nadalje mline za meso, orehe, kavo, mak in poper. — Tehnice za kuhinjo in mero-preizkusne za trgovce z uteži. Ribeže ravne, okrogle, polokrogle in oglate. Lopatice za oglje, pepel in smeti. Sita, deske za testo in valjarje. — Likalnice. — Razne oblike za vsakovrstno pecivo. — Kutije za špecerijo in dišave. — Kotličke in šibe za sneg. — Solnike, kangle za mleko, cedila za juho, čaj, testo in salato. — Vedrice, umivalnike in vrče. Nočne posode. Stiskalnice za ocvirke in krompir. — Samovare »Phöbus« in druge vrste. — Škafe okrogle in ovalne. — Lonce za kuhanje perila in perilnice. — Jedilno orodje in žlice vseh vrst. — Jedilne servise iz porcelana raznih izpeljav. — Kuhinjske garniture iz kamenine in porcelana. — Krožnike iz porcelana in kamenine. — Umivalne garniture in vse vrste steklene robe ter pletene košare in cekarje. Obče znana specialna trgovina s kuhinjsko posodo A. Vicel se nahaja sedaj samo v Gosposki ulici št. 5. XXX

Gostilničarji pozor!
Pristno ljutomersko staro vino, izborne kvalitete, razprodajam po Din 5 liter. Gjuro Valjak, Maribor, Kino Union. 2694

Restavracija v Zagrebu
na najboljšem prostoru v centru z vsem inventarjem in dolgoletno pogodbo se takoj proda. Samo resni reflektanti od stroke naj se javijo na naslov Gjuro Valjak, Maribor, Kino Union. 2696

Dvo- do trisobno stanovanje s kopalnico,
v solnčni legi, išče zakonski par brez otrok s 1. novembrom. Ponudbe pod »Točen plačnik« na upravo »Večernika«. 3010

Perfektna izkušena kuharica
se sprejme takoj ali s 1. oktobrom v Mariboru. Naslov v upravi lista. 2755

Prodajam
osebni avto, štirisedezni, dve rezervni kolesi za to leto obdavčen Din 10.000. Maribor, Smetanova ulica 59. 2685

Sprejemem
tako natakario z dobrimi izpričevanji. Aleksandrova cesta 79. 2769

Dne 25. septembra
okrog 18. ure se je zgubilo na potu iz St. Ilja v Maribor opremljeno rezervno avto kolo 720×115 »Renault«. Oddati ga je proti nagradi pri Škof, Praprotnikova ulica 191. 2768

Pozor!
Izvežbana frizerka, v vseh delih verzirana, je dospela v damski salon Rescheneder, Aleksandrova c. 13. 2765

Opremljeno sobo
s prostim vhodom oddam. Tržaška cesta 20/I, vrata 4. 2767

Gospodična
s 4 razredi meščanske šole in enoletno pisarniško prakso išče primerne službe. Obvlada slovenski in nemški jezik ter strojepisje. Naslov v upravi lista. 2759

Hitro popravilo ur,
ceneno in točno z 1—5letnim jamstvom pri tvrdki A. Stojec, Maribor, Jurčičeva ulica št. 8. Po stenske in stoječe ure se pride na dom. XVII

Trisobno stanovanje s pritliklinami,
v solnčni legi, parketirano, v novi hiši, prvo nadstropje, oddam. Primorska ulica 10, ob Tržaški cesti. 2736

Opremljeno sobo
s separatnim vhodom, lepo, veliko, solnčno in paketirano oddam s 1. oktobrom v Magdalenski ulici 16. 2770

Časopisi in inserati.
pri Hinko Sax, Grajski trg. 1654

Uvažujte naše ponovno zelo znižane cene!

H. Wögerer, tovarna mesnih izdelkov Maribor

Jabolka za prešanje

kupujem vsako množino

Adalbert Gusel, veležganjarna
Maribor, Aleksandrova cesta 39. 2766

Šolske torbice

in nahrbtnike v veliki izbiri priporoča

Ivan Kravos
Aleksandrova cesta 13. 2575

Opravična številka: E IX 2059/30

20

Dražbeni oklic!

Dne 16. oktobra 1930 ob 16 uri popoldne bo pri podpisnem sodišču v sobi št. 11 dražba nepremičnin.

Zemljiška knjiga k o. Sv. Magdalena vl. št. 123.

Cenilna vrednost: Din 123.694.69.

Najmanjši ponudek: Din 123.694.69.

V ostalem se opozarja na dražbeni oklic, ki je nabit na uradni deski sodišča v Mariboru

Okrajno sodišče v Mariboru odd. IX.,
dne 16. septembra 1930.

Pristopajte k „Vodnikovi družbi“!

Suha bukova drva in trboveljski premog
priporoča svojim cenjenim odjemalcem M. WAIGAND
Maribor, Frančiškanska 11

Inserirajte
v
»Večerniku«

V Peklu se toči
novi vinski mošt
liter po Din 8°.

Staro vino liter od 10 do 12 Din
Priporoča se Andrej Janžekovič

Ustanovljeno 1852

Ustanovljeno 1852

I. Mariborska barvarna in čistilnica oblek

LUDWIG ZINTHAUER
Maribor

Sprejemalnica in oddajalnica: Glavni trg 17
Delavnice: Uznjarska ulica 21-23

Sodna dražba čevljev

V torek, dne 30. t. m. ob 16. uri se vrši v skladišču Schenker, Meljska c. 16 dražba 30 parov novih damskih čevljev in 20 parov domačih čevljev 2743

Informacije v pisarni dr. Relsmana

Eksportna hiša „LUNA“ lastnik A. Prišternik
Aleksandrova cesta 19 MARIBOR Aleksandrova cesta 19

Bogato izbrana zaloga:

Poletne majice za otroke komad od Din 11.— naprej
Veslaški lopliči za gospode komad od Din 24.— naprej
Kopalne hlačke komad od Din 12.— naprej
Kopalne obleke komad od Din 35.— naprej
Kratke nogavice za otroke par od Din 6.50 naprej
Kratke nogavice za dame par od Din 10.— naprej
Kopalne čerice komad od Din 8.— naprej
Gumijasti kopalni pasovi komad od Din 6.— naprej
Sokolske majice komad od Din 20.— naprej

Nadalje velika zaloga čipk, vezenin, svilenih trakov, čevljev iz ladrovine, sandal, kravat, sraic, ovratnikov, ženskih in moških nogavic itd. XXI

Najboljša pralnica ovratnikov je „Ideal“ Centrala: Frankopanova 5
Podružnica: Vetrinjska 7

Zične vloge, tapcirane vloge, madrace iz afrika in žime dobavlja v najboljših kvalitetah specijalna trgovina

„WEKA“ MARIBOR.

Divji kostanj

vsake množine, neplesniv kupi in plača po najvišji ceni
veletrgovina s surovinami in prevozništvom

Ivan Sluga, Maribor, Tržaška 5
telefon 22-72. 2656

Vse novosti
dospele

Najmodernejša
jesensko in zimsko
sukno za naročila
po meri

Največja izbira

jesen. oblek, površnikov, hubertus-plaščev, usnjenih suknjičev, Trenchcoat ov Največja izbira najmodernejših knickerboker-jev

Franc Cverlin
oblačilnica
Maribor
Gospodarska ulica 32

Prevzamem najceneje vsa avto-motocikel

Duco-Nitro pleskanja

kakor pleskanje vozov in oblažinjenje

SKET FRANC, Frančiškanska 13

Trajna in vodna ondulacija

Striženje in barvanje las, manikura, masaža, privojsina postrežba, vzorna čistota, zmerne cene!

Česalni salon EMILIA MALY
Aleksandrova c. 22
v hiši zobozdravnika dr. Kaca

Najboljše kemično očiščenje perje in puh dobavlja

WEKA' Maribor

Proda se trgatev grozdja

s trsja v velikih vinogradih pri Framu.

Pojasnita da odvetnik
Dr. Kimovec Ivan
Maribor, Sodna ulica 14.

Spominjajte se CMD!

TOVARNA GLASBIL IN GRAMOFONOV

Gramofoni	od Din 298— dalje
Mandoline	136—
Violine	95—
Gitare	207—
Trombe	505—
Ročne harmonike	85—

PRODAJALNA: TRG SVOBODE
Nova Scherbaumova zgradba

NAZNANILO!

Cenj. občinstvu sporočam, da sem vse divje kostanje kupil od obeh olupševalnih društev, radi tega prosim pobiralec da ves kostanj prodajo samo moji firmi.

Veletrgovina s surovinami in prevoz tovara
IVAN SLUGA, MARIBOR
Tržaška cesta 5, telefon št. 2272. 2761

Štajerska sadiarska zadruga v Mariboru
Miklošičeva ulica št. 2

kupujejabolka

vsake množine, vse vrste namiznih in prečnih jabolk, plačuje najvišje dnevne cene in prevzema blago vsaki dan v Miklošičevi 2

Ako želite imeti lepo

Jesensko Garderobo

potem oglejte si pred nakupom mojo veliko zalogo plaščev, krzna in raznih novosti v

TRGOVSKEM DOMU
v Mariboru 2763

Moderne pletenine

kakor golf jopice
obleke
puloverje
veste

otroške obleke
nogavice za moške in ženske

v vseh barvah in po meri izdeluje

pletarna L. Golob, Maribor
Orožnova ulica 6. 2746

Zahtevajte povsod „Večernik“!

Opravična številka: E IX 1837/30
12

Opravična številka: E IX 2297/30
10

Dražbeni oklic! Dražbeni oklic!

Dne 10. novembra 1930 ob 10. uri dopoldne bo pri podpisnem sodišču v sobi št. 27 dražba nepremičnin.

Zemljiška knjiga k. o. Studenci, vl. št. 358.

Cenilna vrednost: Din 189.642.—.

Najmanjši ponudek: Din 126.428.—.

V ostalem se opozarja na dražbeni oklic, ki je nabit na uradni deski sodišča v Mariboru.

Okrajno sodišče v Mariboru odd. IX.,
dne 12. septembra 1930.

Dne 5. novembra 1930 ob 11. uri dopoldne bo pri podpisnem sodišču v sobi št. 11 dražba nepremičnin.

Zemljiška knjiga k. o. Sp. Radvanje, II. del Tezno vl. št. 248.

Cenilna vrednost: Din 83.986.—.

Najmanjši ponudek: Din 56.000.—.

V ostalem se opozarja na dražbeni oklic, ki je nabit na uradni deski sodišča v Mariboru.

Okrajno sodišče v Mariboru odd. IX.,
dne 11. septembra 1930.